

Kapitán děl. RNC. Jaroslav Ch y š k a :

K střelbě při malých pozorovacích dálkách.

Lednové číslo Dělostřeleckých rozhledů přineslo článek „Střelba při malých pozorovacích dálkách“, v němž autor poukazuje na obtíže, jež se vyskytují při pozorování střelby z pozorovatelný příliš blízké k cílům. Považuji za nutné doplnit tento článek několika poznámkami.

Je pravda, že někdy nás taktická situace donutí užít pozorovatelů velmi předsunutých. Právě taktika však ukazuje, že je nutno se těmito příliš předsunutým pozorovatelnám co nejvíce vyhýbat. Nutí k tomu obtíže udržet spojení s baterií, velká citlivost i na místní, málo významné pohyby čáry dotyku bojujících vojsk, zpravidla malá šířka pozorovaného pásma, nemožnost udržet kontinuitu pozorování z pozorovatelný stále ohrožované palbou zbraní pěchoty, pokud ovšem není vybavena pancéřovým krytem, atd. Obtíže pozorování střelby, vyličené autorem článku, jen zesilují onu poučku taktickou.

Je na bíle dni, že nelze při malých pozorovacích dálkách řídit střelbu podle metody jednoho dílce, mající platnost jen při velkých dálkách střelby a velkých pozorovacích dálkách. Řešit redukční poměry pro každou ránu zvláště početně by bylo jistě zdoluhavé, avšak jejich výpočet logaritmickým počítadlem Kubovým nebo Pešanovým anebo nomogra-

mem pro sinovou větu je naopak velmi rychlý. Tento nomogram platí obecně pro všechny případy, automaticky vylučuje změny a opravy jednotlivých poměrů při změnách dálky střelby, dálky pozorovací a úhlu pozorovacího, a proto se právě osvědčuje při zrychleném zastřelení a tam, kde nevyhovuje metoda jednoho dílce (viz článek pplk. Pachmanna DR. čís. 6/1935). Zejména se osvědčuje při řešení přenosů střelby.

Kdyby se byl autor přesvědčil o výhodě nomogramu pro větu sinovou nebo logaritmického počítadla, nikdy by neprováděl přenosy způsobem, o němž se zmiňuje. Nomogram i pravítko řeší přenosy pro všechny možné případy a planimetricky zcela přesně (abstrahujeme-li od chyb grafických a chyb počítadla, které lze v praxi zanedbat).

Naprosto však nemohu souhlasit s tvrzením autorovým:

„Použití abaků, jakýchkoli tabulek a papírů při zrychleném zastřelení polní baterie v pohyblivých fázích boje pokládám za nemožné vzhledem na povahu cíle a omezenou dobu, v níž musí velitel svůj úkol splnit, musí neustále pozorovat a sledovat cíl, tedy hledět do terénu, a proto nemůže během střelby provádět nějaké výpočty a náčrty na papírech, tabulkách a v abacích.“

To není správný předpoklad pro budoucí válku hlavně po stránce použití graficko-mechanických method pro přípravu a provádění střelby. Kdo sleduje vývoj dělostřelecko-technických pomůcek a vidí trochu kupředu, tomu nemůže uniknout, že v moderním boji bude dělostřelectvo hojně používat method přesných a současně rychlých, a to jsou nomogramy a počítací pravítka. Právě pro zrychlené zastřelení a v pohyblivých fázích boje se jich bude musit užívat, protože ideálem zrychleného zastřelení je jediná serie, po jejíž opravě následuje ihned účinná střelba. Kdo četl ve francouzském předpise stať o střelbě oddílu, jistě nepřehlédl, že se v ní při zastřelení počítá také s pouhou kontrolou prvků, získaných přípravou, což je možné jen tak, že kontrola je prováděna přesnými pomůckami nebo pozorováním vzdušným anebo zastřelením vysokými rozprasky; tu nelze užít nepřesných a schematických method, které platí jen v největší blízkosti cíle. Sledujeme-li cizí odborné časopisy, vidíme, že vývoj jde bezpečně tímto směrem; proto se jeví citát autorův z článku plk. Perardiho, který byl v DR. recensován, jako úplný paradox vzhledem k celkovému duchu francouzských odborných časopisů; v „Revue d'Artillerie“ je takřka v každém čísle uveden nějaký nový nomogram pro urychlení výpočtů, vždyť jenom nomogramem nebo počítacím pravítkem (strojem) možno realizovat heslo: „Rychle a při tom přesně.“

Nemá-li velitel baterie čas na výpočty a přípravu střelby, protože musí neustále sledovat cíl, nemůžeme připustit závěr, že bude v takovém případě střílet podle odhadu nebo nepřesných pomůcek. Organisaace se musí změnit, toho si nepochybně vyžádá vývoj střelby moderního dělostřelectva. Je jisté, že velitel baterie nemůže všechno dělat sám při kupících se požadavcích na moderní střelbu, právě tak jako velitel oddílu, a proto musí mít k ruce vycvičené orgány, které by mu výpočty ať číselné nebo graficko-mechanické prováděly. To v cizině již existuje; v Německu mají u baterií t. zv. „Rechenstelle“, ve Francii u oddílu t. zv. „bureau de calcul“, které v boji může počítat prvky jednotlivým bateriím a v pohybném boji jim přidělí počtáře; ani koordinace střelby v pohybném boji u dělostřelectva přímé podpory se tu nevylučuje. Není možno řešit nedo-

statek, záležející v tom, že velitel baterie je příliš zaměstnán, na újmu přesné a racionální střelby, nýbrž právě naopak: dělbou práce a specialisací. Čím více se bude technický pokrok uplatňovat ve střelbě dělostřelectva, tím užší specialisace v tomto směru musí mu odpovídat.

Drobné zkušenosti z války.

Plukovník gšt. Josef Bartoš:

Dělostřelectvo střílí do vlastních.

Za světové války se stalo ve všech bojujících armádách, že pěchota byla zasažena střelami vlastního dělostřelectva. Morální účinek vlastní dělové palby byl mnohdy zdrcující. Pěchota činila proto dělostřelectvu trpké výčitky. Veškerou vinu dávala jediné dělostřelcům. Byl-li vinen skutečně některý velitel baterie, bylo proti němu vždy velmi přísně zakročeno. Nařízené vyšetřování však velmi často jasně prokázalo, že dělostřelectvo vinu nemá. Často se pak stávalo, že nevina dělostřelectva nebyla náležitě publikována. Tím se podkopávala důvěra ve vlastní dělostřelectvo. Proto si mnoho účastníků světové války odneslo nepříznivý úsudek o činnosti dělostřelectva.

Chci uvést několik případů střelby do vlastních vojsk z války na ruské frontě. Jsou to případy z bojů a bitev ve volném terénu, které jsem osobně zažil jako velitel 4./3. lehké baterie. Události vyliším tak, jak se skutečně zběhly. Vinníka necht' si čtenáři zjistí sami.

17. listopadu 1914.

Po neúspěšné bitvě u Warszawy a Ivangorodu koncem října 1914 a po ústupu až do blízkosti německých hranic vzhopila se 1. rakousko-uherská armáda znovu k ofenzivní akci. 5. divise (olomoucká) této armády byla v ruském Polsku západně od městečka Wolbrom (severozápadně od Krakova). Při uvedené ofenzivě 17/11 1914 měl se 13. pěší pluk této divise zmocnit dominující výšiny 400, jihozápadně od Wolbroma a postoupit přes vesnici Golaczowy.

Západní svahy koty 400 byly velmi příkré a holé, jihozápadní pak porostlé lesem a křovím. Výšina a přilehlé hřbety byly bráněny jednotkami ruského XIV. a gardového sboru.

13. pěší pluk vyrazil k útoku zároveň se zahájením dělové palby. Útok se dobře vyvíjel a dospěl poměrně brzy na ztečnou vzdálenost. Dělostřelectvo přeložilo palbu většínou do prostoru vesnice Golaczowy. Pěší pluk 13 vyrazil k zteči. Zteč se nezdařila. Z pozorovatelů bylo jasně vidět, jak na západním svahu koty 400 pěšáci doběhli až k samému zákopu, náhle však se obrátili, utíkali asi 60—100 kroků nazpět a zalehli znovu na svahu, pravděpodobně v hluchém prostoru. Chránit tuto odraženou pěchotu dělovou palbou nebylo možno, byla velmi blízko. Po dlouhou dobu se situace nezměnila. Všichni jsme si uvědomili zoufalou situaci p. pl. 13. Kupředu nemohli, nazpět rovněž ne a dělostřelectvo nemohlo pomoci. Jediná pomoc dělostřelectva záležela v úspěšném brzdění příchodu ruských posil.

Náhle jsme byli vyburcováni požadavkem velitele pěšího pluku 13, tvrdého to vojáka, aby dělostřelectvo znovu zahájilo palbu na přední ruský zákop na kotě 400, protože pluk provede zteč znovu. Odpověděli jsme, že to není možné, že by naší palbou byla jistě zasažena vlastní pěchota. Žádali jsme, aby pěchota byla vzata ještě aspoň 100 m zpět.